

МУЗИКА. ЕСТЕТИКА

УДК [37.011.3-051:78]:001.89
DOI: 10.37026/2520-6427-2022-109-1-93-98

Оксана ГУМІНСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії, теорії музики
та методики музичного виховання
Інституту мистецтв
Рівненського державного
гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-9845-1958
e-mail: oksana.guminska.music@gmail.com

Оксана МОТОРНА,
завідувач кабінету мистецтва
та фізичної культури
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-2653-0686
e-mail: oksanamotorna@ukr.net

УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАВДЯКИ УЧАСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО КОЛЕКТИВУ

Анотація. У статті обґрунтовано суть поняття «фахова компетентність учителя музичного мистецтва» як готовність та здатність педагога до музично-освітньої діяльності на основі музично-педагогічних знань і вмінь, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей. У структурі фахової компетентності вчителя музичного мистецтва виокремлено три ключові компоненти: ціннісно-орієнтаційний (потреби у спілкуванні з музикою та дітьми, мотиви саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, ідеали, смаки, воля та наполегливість); когнітивний (психолого-педагогічні, мистецькі, музично-теоретичні, музично-історичні, методичні знання, здатність проєктувати музично-освітній процес, здійснювати аналіз, оцінку, систематизацію та опис власного досвіду); практично-творчий (музично-виконавські та творчі вміння, вміння організовувати мистецьку, музично-виконавську, музично-творчу діяльність і взаємодію між учасниками освітнього процесу).

Доведено, що вдосконалення фахової компетентності вчителя музичного мистецтва можливе завдяки його участі в діяльності науково-дослідного колективу, що забезпечує включення актуальної проблематики у науково-пошукову та практично-методичну діяльність, опрацювання музично-педагогічних інновацій, розповсюдження наукових ідей та передового музично-педагогічного досвіду тощо. Схарактеризовано конкретні результати діяльності тимчасового науково-дослідного колективу вчителів музичного мистецтва з теми «Технологія колективного музикування як спосіб самовираження учнів у музичній діяльності», який діяв упродовж 2017–2021 років на базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Рівненського державного гуманітарного університету.

Ключові слова: учитель музичного мистецтва, фахова компетентність, науково-дослідний колектив, технологія колективного музикування.

Oksana HUMINSKA,
Candidate of Pedagogical sciences,
Associate Professor,
Department of History, Music Theory
and Methods of Music Education of Institute of Arts,
Rivne State Humanitarian University,
Rivne, Ukraine,
ORCID: 0000-0001-9845-1958
e-mail: oksana.guminska.music@gmail.com

Oksana MOTORNA,
 Head of the of Art and Physical Culture Cabinet
 Rivne Regional Institute
 of Postgraduate Pedagogical Education,
 Rivne, Ukraine
 ORCID: 0000-0003-2653-0686,
 e-mail: oksanamotorna@ukr.net

IMPROVEMENT OF MUSICAL ART TEACHER'S PROFESSIONAL COMPETENCE THROUGH PARTICIPATION IN RESEARCH TEAM'S ACTIVITIES

Abstract. *The authors analyze different approaches to understanding of the professional competence of a musical art teacher. The term «professional competence of a musical art teacher» is interpreted as readiness («want») and ability («can») to the music-educational activities based on the music-pedagogical knowledge and skills, experience of emotionally integral attitude to the phenomena of music art in accordance with social requirements and values.*

The authors distinguish three components in the structure of professional competence of a musical art teacher: a value-oriented component, which includes the need to communicate with music and children, reasons for self-development, self-realization, self-improvement, ideals of harmony, goodness, beauty, models of a professional in a music pedagogy, aesthetic tastes, will and perseverance; a cognitive component includes the ability to master professional knowledge (psychologically pedagogical, artistic, music-theoretical, music-historical, methodological), the ability to design music-educational process, conduct an analysis, evaluation, systematization, and description of your own experience, etc.; a practical-creative component is associated with musical-performing and creative abilities, as well as skills to organize artistic, musical-performing, musical-creative activities and organize interaction between participants in the educational process.

According to the authors, the improvement of professional competence of a musical art teacher can be performed through the teacher's participation in the activities of the research team; adaption to musical and pedagogical innovation; development and implementation of new methods as well as technologies of musical education; arranging scientific-practical and methodical seminars, masterclasses about topical issues; the spread of scientific ideas and foremost musical and pedagogical experience through scientific and methodological publications, etc.

The article presents specific results of the temporary research team of musical art teachers based on the topic «Technology of collective music as a way of self-expression of students in musical activities», which was held on the basis of Rivne Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education and Rivne State University of Humanities from 2017 to 2021.

Key words: *music teacher, professional competence, research team, technology of collective music.*

Постановка проблеми. Сьогодні, у досить суперечливий період розвитку суспільства, коли

важливими є проблеми професійного самовизначення та самореалізації, гостро постає питання формування людини-фахівця, адже від цього, з одного боку, залежить виконання людиною її життєвої місії, а з іншого – повноцінний розвиток суспільства загалом.

Важливими напрямками сучасних педагогічних досліджень є вивчення особистості фахівця, мотивів вибору ним того чи іншого виду трудової діяльності, вплив професійної діяльності на формування самоцінки, самосвідомості, набуття працівником професійної (фахової) компетентності. Зважаючи на це, неабиякої актуальності набувають питання вивчення категорії «фахова компетентність», розкриття її особливостей у контексті професійного вдосконалення вчителя музичного мистецтва.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Професійна (фахова) компетентність як наукова категорія активно досліджується із 90-х років ХХ століття. Зокрема, проблеми професійної підготовки фахівців музично-педагогічного профілю розкривали у своїх працях О. О. Апраксіна, Л. Г. Арчажнікова, Н. П. Гуральник, А. В. Козир, Л. М. Масол, О. М. Олексюк, Г. М. Падалка, Е. П. Печерська, О. Я. Ростовський, О. П. Щолокова та ін. Формуванню фахової (професійної) компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва присвячено розвідки Л. М. Аристової, О. В. Білостоцької, М. А. Михаської, Л. А. Пастушенка, І. І. Полубояриної, С. В. Світайло та ін.

Незважаючи на низку досліджень, питання діяльності науково-дослідного колективу вчителів музичного мистецтва як умова вдосконалення фахової компетентності досі не було предметом наукового дослідження, що й спонукало нас до написання означеної статті.

Мета статті – схарактеризувати зміст поняття «фахова компетентність вчителя музичного мистецтва», представити досвід удосконалення фахової компетентності вчителя музичного мистецтва завдяки участі в діяльності науково-дослідного колективу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фахова компетентність учителя є основою його професійної діяльності, а також процесу самореалізації й самовдосконалення особистості загалом. Необхідність удосконалення фахової компетентності обумовлена важливістю якісних змін як в освітньому процесі, так і в особистісному розвитку вчителя. У широкому розумінні під поняттям «фахова компетентність» (з нім. «фах» – спеціальність, професія,

наукова дисципліна, галузь) розуміють здатність особистості успішно виконувати професійні завдання та обов'язки.

З'ясуємо, як трактують термін «фахова компетентність учителя музичного мистецтва» науковці та дослідники. Так, М. А. Михаська визначає фахову компетентність учителя музики як здатність до музично-освітньої діяльності на основі музично-педагогічних знань і вмінь, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей, а також як інтегральну здатність, що поєднує в собі музичні та педагогічні складові, що забезпечують успіх музично-освітньої діяльності. Крім того, дослідниця умовно виділяє в означеній компетентності три компоненти: когнітивний (включає фахові знання, які є теоретичною й методичною основою ефективної діяльності вчителя); практично-творчий (визначається сукупністю музично-естетичного досвіду, музично-виконавських умінь, творчої самостійності), ціннісно-орієнтаційний (передбачає наявність ціннісних орієнтацій особистості в галузі мистецтва (Михаськова, 2007).

Зі свого боку Л. С. Аристова структурує професійну компетентність учителя музичного мистецтва на функціонально пов'язані між собою компоненти: мотиваційний (сукупність мотивів, адекватних цілям і завданням вчителя); когнітивний (сукупність мистецтвознавчих та естетичних знань і уявлень); операційний (сукупність умінь і навичок практичного вирішення завдань, принципи та підходи до викладання); особистісний (сукупність важливих особистісних якостей); рефлексивний (сукупність здібностей аналізувати, оцінювати власну діяльність) (Аристова, 2015).

На думку І. І. Полубоярина, в структурі професійної компетентності майбутніх учителів музики слід виокремити такі компоненти, як: особистісний (особистісно-мотиваційна, саморегуляційна, етична, загальнокультурна, психологічна, соціальна, громадянська компетентності); комунікативний (загальна й професійна музична комунікативна компетентність); діяльнісний (методологічна, дидактична, музично-практична, науково-творча, управлінська й організаційна компетентності) (Полубоярина, 2008).

С. В. Світайло не лише наголошує на значенні когнітивно-пізнавальної, ціннісно-аналітичної та діяльнісно-креативної складових, а й співвідносить їх із такими групами фахових компетентностей, як художньо-мистецькі, методично-організаційні, хормейстерські (Світайло, 2012).

Нам особисто неабияк імponує визначення М. А. Михаськової, тому надалі розглядатимемо «фахову компетентність учителя музичного мистецтва» як *готовність («хочу») і здатність («можу») до музично-освітньої діяльності на основі музично-педагогічних знань і вмінь, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей.*

У структурі фахової компетентності вчителя музичного мистецтва виокремимо три компоненти:

ціннісно-орієнтаційний, когнітивний, практично-творчий. На перше місце поставимо *ціннісно-орієнтаційний компонент («хочу»)*, адже саме потреби у спілкуванні з музикою та дітьми, мотиви саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, ідеали гармонії, добра, краси, ідеали професіонала в галузі музичної педагогіки, естетичні смаки, воля та наполегливість зумовлюють, скеровують і визначають дії двох інших компонентів – когнітивного та практично-творчого (*«можу»*). *Когнітивний компонент* передбачає здатність опановувати фахові знання (психолого-педагогічні, мистецькі, музично-теоретичні, музично-історичні, методичні), проєктувати музично-освітній процес, аналізувати, оцінювати, систематизувати та описувати власний досвід тощо. *Практично-творчий компонент* передусім пов'язаний із музично-виконавськими та творчими вміннями, вміннями організувати мистецьку, музично-виконавську, музично-творчу діяльність та взаємодію між учасниками освітнього процесу.

Процес удосконалення фахової компетентності вчителя музичного мистецтва розпочинається в умовах професійної підготовки здобувача вищої освіти і продовжується як у професійному педагогічному середовищі, так і в умовах самоосвіти. Окреслимо деякі методичні розвідки, що притаманні цій проблемі.

М. А. Михаська розробила методику формування фахової компетентності майбутніх учителів музики на основі доміантних змістових ліній («Світ музики», «Музика в мені», «Я в музиці», «Я в музично-педагогічній діяльності»), коли зміст фахової підготовки, реалізуючись у конкретних навчальних дисциплінах, поєднується спільними точками перетину, як-от емоційна природа музичного мистецтва, суб'єктивне ставлення особистості до музики, педагогічна спрямованість особистості (Михаськова, 2007). Л. С. Аристова пропонує формувати фахову компетентність учителя музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології та інноваційних технологій викладання – проєктивних, кооперованих, комп'ютерних, діалогових; активних форм і методів навчання, зокрема завдяки проведенню тренінгів із розвитку художньо-образного мислення, креативності, комунікативності, семінарів, майстер-класів, ділових ігор, захисту власного портфоліо тощо (Аристова, 2016).

Удосконалити власну фахову компетентність учитель музичного мистецтва може, використовуючи різноманітні форми роботи, серед яких варто виокремити: курсову перепідготовку, участь у фахових та мистецьких об'єднаннях, творчих колективах, майстер-класах, тренінгах, а також саморозвиток та самоосвіту.

Рівненським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти (*далі – РОІППО*) накопичений чималий досвід удосконалення фахової компетентності вчителя музичного мистецтва завдяки його участь у діяльності науково-дослідного колективу. Така форма фахового вдосконалення вчителя музичного мистецтва забезпечує:

- включення актуальної проблематики в науково-пошукову та практично-методичну діяльність;
- створення на базі закладу освіти експериментальних центрів для опрацювання музично-педагогічних інновацій;

- розробку й упровадження нових методик і технологій музичної освіти;
- проведення науково-практичних та методичних семінарів, майстер-класів з актуальної проблеми (теми);
- розповсюдження наукових ідей та передового музично-педагогічного досвіду завдяки науковим та методичним публікаціям;
- використання засобів масової інформації з метою висвітлення передового музично-педагогічного досвіду;
- розробку та впровадження нових курсів у системі вищої освіти, що сприятиме формуванню фахової компетентності учителів музичного мистецтва;
- налагодження контактів із міжнародними організаціями, проведення спільних міжнародних заходів та проєктів із проблем музичної освіти.

Із 2003 року на базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Рівненського державного гуманітарного університету (далі – РДГУ) працювали низка наукових лабораторій, що займалися розробкою актуальних для музичної педагогіки проблем, зокрема формуванням діяльнісної особистості в процесі музичної освіти та виховання. Зважаючи на це, було розроблено програму «Музика» для 1–4 та 5–8 класів закладів загальної середньої освіти, а також методичне забезпечення до неї.

У 2017 році РОІППО та РДГУ об'єдналися для створення науково-дослідного колективу вчителів музичного мистецтва, який досліджував, проєктував та втілював у педагогічну практику тему «Технологія колективного музикування як спосіб самовираження учнів у музичній діяльності». Членами колективу стали вчителі музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти м. Рівного: Олена Вавринюк (Рівненський НВК № 19), Ірина Кісільчук (Рівненська ЗОШ № 16), Інна Опанасець (Рівненська гімназія «Гармонія»), Анна Панчак (Рівненська ЗОШ № 11), Лідія Туровська (Рівненська українська гімназія). Науковим керівником колективу стала Оксана Гумінська, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Рівненського державного гуманітарного університету (Наказ управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації від 24.10.2017 № 459).

Виконання завдань науково-дослідної роботи спонукало вчителів музичного мистецтва до моделювання поняття «самовираження учнів у музичній діяльності» як процесу виявлення власних музично-творчих здібностей, потреб у музичній діяльності, усвідомлення власних ідеалів, цінностей та музично-виконавських можливостей (музичних, творчих здібностей), втілення власних ідеалів, цінностей і можливостей у музично-виконавських і творчих видах діяльності. Тобто, колективне музикування стало особливою технологією музично-виконавської й музично-творчої діяльності та навчання музики за допомогою голосу, тіла та елементарних музичних інструментів (Гумінська, 2020).

Апробуючи різні способи стимулювання самовираження учнів у музичній діяльності на уроках та в позаурочній діяльності, членами колективу впродовж 2017–2021 років було організовано та проведено:

- науково-методологічний семінар із теми «Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності» (РОІППО, 09.11.2017 р.);
- науково-практичний семінар із теми «Діагностика самовираження учнів у музичній діяльності» (Рівненська гімназія «Гармонія», 15.02.2018 р.);
- методичний подіум із теми «Технологія колективного музикування» (Рівненський НВК № 19, 18.10.2018 р.);
- науково-практичний семінар із теми «Пластика тіла як технологія самовираження учнів у музичній діяльності» (Рівненська українська гімназія, 07.02.2019 р.);
- методичні гостини із теми «Технологія колективного музикування як спосіб самовираження учнів у музичній діяльності» (Кременецький педагогічний коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, 16.05.2019 р.);
- науково-практичний семінар із теми «Фольклорний танець як техніка самовираження учнів у музичній діяльності» (Рівненська ЗОШ №16, 24.10.2019 р.);
- науково-практичний семінар із теми «Вокальні техніки самовираження учнів у музичній діяльності» (Рівненська ЗОШ № 11, 13.02.2020 р.);
- науково-практичний онлайн-семінар із теми «Метроритмічні відчуття власного тіла як основа самовираження в тілесній перкусії» (Google Meet, 22.10.2020 р.);
- науково-практичний онлайн-семінар із теми «Дитячий пісенний фольклор як засіб самовираження в колективному музикуванні» (Google Meet, 25.02.2021 р.);
- Всеукраїнську науково-практичну онлайн-конференцію з теми «Технологія колективного музикування як спосіб самовираження учнів у музичній діяльності» (Google Meet, 28.10.2021 р.).

Про етапи дослідно-експериментальної роботи постійно звітували на засіданнях експертної комісії з інноваційної освітньої діяльності Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, засіданнях кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові ідеї та передовий музично-педагогічний досвід було втілено у наукових статтях О. О. Гумінської – «Евритмія як різновид художньо-творчої діяльності на спосіб самовираження особистості» (Гумінська, 2018), «Технологія самовираження учнів у музичній діяльності» (Гумінська, 2020); методичних публікаціях І. М. Кісільчук – «Ритмічно-комунікаційні вправи на уроках мистецтва» (Кісільчук, 2018), «Цікаве музикування на уроках мистецтва в НУШ» (Кісільчук, 2020); колективному методичному посібнику «Технологія колективного музикування» (Гумінська, 2018).

Широкому загалу колег в Україні та за кордоном, педагогам та майбутнім учителям музичного мистецтва був представлений надзвичайно цікавий та неординарний матеріал із колективного музикування: гра на елементарних музичних інструментах (репродуктивні, творчі та комплексні форми), виконання музики за допомогою пластики тіла, тілесної перкусії, різних вокальних технік, фольклорних танців. Практичні зразки доступні на YouTube-каналі «Колективне музикування» (доступ за покликанням: <https://www.youtube.com/channel/UCwEsaaW3XRddHUKNMaGmptA/videos>).

Неабиякий вплив на мотивацію професійного зростання (ціннісно-орієнтаційний компонент фахової компетентності вчителів музичного мистецтва) педагогів відіграла взаємодія учасників науково-дослідного колективу з учителями музичного мистецтва Рівненщини, України, Німеччини, викладачами й здобувачами закладів вищої освіти, керівниками музичних колективів та ін. Така взаємодія розширила музично-педагогічний кругозір педагогів, стимулювала до фахового обміну досвідом та особистісних контактів, актуалізувала мотиви саморозвитку, самореалізації та самовдосконалення педагогів.

Виконання науково-дослідних завдань зі створення технології самовираження учнів у музичній діяльності, забезпечення науковими основами та методичним інструментарієм учителями-членами науково-дослідного колективу сприяло вдосконаленню власних психолого-педагогічних, музичних та методичних знань, музично-виконавських і творчих умінь, а також умінь організувати музично-виконавську й музично-творчу діяльність, проєктувати музично-освітній процес, здійснювали аналіз, оцінку, систематизацію та опис власного досвіду (когнітивний та практично-творчий компоненти фахової компетентності).

Висновки. Отже, фахова компетентність учителя музичного мистецтва передбачає його готовність і здатність до музично-освітньої діяльності на основі музично-педагогічних знань і вмінь, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей. Структурно її можна представити як єдність трьох ключових компонентів: ціннісно-орієнтаційного (потреби у спілкуванні з музикою та дітьми, мотиви саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, ідеали, смаки, воля та наполегливість); когнітивного (психолого-педагогічні, мистецькі, музично-теоретичні, музично-історичні, методичні знання, здатність проєктувати музично-освітній процес, здійснювати аналіз, оцінку, систематизацію та опис власного досвіду); практично-творчого (музично-виконавські та творчі вміння, вміння організувати мистецьку, музично-виконавську, музично-творчу діяльність і взаємодію між учасниками освітнього процесу).

Упевнені, що позитивні зміни в освіті обов'язково матимуть місце, якщо педагоги прагнуть удосконалити власну фахову компетентність, зокрема і завдяки участі у науково-дослідних колективах, адже така форма роботи не лише забезпечує включення актуальної проблематики у науково-пошукову та практично-методичну діяльність учителя музичного мистецтва, сприяє опрацюванню музично-педагогічних інновацій, розповсюдженню наукових ідей та передового музично-педагогічного досвіду тощо, а й є для педагога своєрідною творчою лабораторією зі стимулювання мотивів самореалізації, вдосконалення фахових знань, умінь, здатності проєктувати, оцінювати та представляти свій музично-педагогічний досвід.

Перспективи подальших досліджень. Подальшу роботу у даному напрямі плануємо спрямувати на створення науково-дослідних майданчиків на базі шкіл-лабораторій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Михаськова, М. А. (2007). Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: дис... канд. пед. наук. Київ. 235 с. URL: <http://www.disslib.org/formuvannja-fakhovoyi-kompetentnosti-majbutnoho-vchytelja-muzyky.html> (дата звернення: 05.02.2022).

Аристова, Л. С. (2015). Розвиток професійної компетентності учителя музичного мистецтва. *Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи: матеріали міжнародної наук.-практ. конференції*. URL: <http://menedgkompetent.blogspot.com/p/bl> (дата звернення: 08.02.2022).

Полубоярина, І. І. (2008). Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики в педагогічному коледжі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир. 20 с.

Світайло, С. В. (2012). Формування фахової компетентності майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ. 200 с.

Аристова, Л. С. (2016). Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка. № 7 (61). С. 122–133.

Гумінська, О. О. (2020). Технологія самовираження учнів в музичній діяльності. *Мистецтво та освіта*. № 3 (97). С. 20–26.

Гумінська, О. О. (2018). Евритмія як різновид художньо-творчої діяльності на спосіб самовираження особистості. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: зб. наук. праць*. Рівне: Волинські береги. Вип. 4. С. 334–338.

Кісільчук, І. М. (2018). Ритмічно-комунікаційні вправи на уроках мистецтва. *Мистецтво та освіта*. № 4 (90). С. 7–12.

Кісільчук, І. М. (2020). Цікаве музикування на уроках мистецтва в НУШ. Тернопіль: Підручники і посібники. 48 с.

Технологія колективного музикування: метод. посібник. (2018)/упоряд. О. О. Гумінська. Рівне: РОІППО; РДГУ. 62 с.

REFERENCES

Mykhaskova, M. A. (2007). Formuvannya fakhovoyi kompetentnosti maybutnoho vchytelya muzyky [Formation of professional competence of the future music teacher]: dys. ... kand. ped. nauk. Kyiv. 235 s. URL: <http://www.disslib.org/formuvannja-fakhovoyi-kompetentnosti-majbutnoho-vchytelja-muzyky.html> (data zvernennia: 05.02.2022). [in Ukrainian].

Arystova, L. S. (2015). Rozvytok profesynoyi kompetentnosti uchytelya muzychnoho mystetstva [Development of professional competence of a music art teacher]. *Neperervna osvita novoho storichchya: dosyahnennya ta perspektivy: materialy mizhnarodnoyi nauk.-prakt. konferentsiyi*. URL: <http://menedgkompetent.blogspot.com/p/bl> (data zvernennia: 08.02.2022). [in Ukrainian].

Poluboyaryna, I. I. (2008). Formuvannya profesynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzyky v pedahohichnomu koledzhi [Formation of professional

competence of future music teachers in the pedagogical college]; avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Zhytomyr. 20 s. [in Ukrainian].

Svitaylo, S. V. (2012). Formuvannya fakhovoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzyky u protsesi dyryhentsko-khorovoyi pidhotovky [Formation of professional competence of future music teachers in the process of conducting and choral training]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv. 200 s. [in Ukrainian].

Arystova, L. S. (2016). Formuvannya profesijnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva zasobamy dialohovoyi pedahohichnoyi tekhnolohiyi [Formation of professional competence of future teachers of music art by means of dialogic pedagogical technology]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsijni tekhnolohiyi*. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka. № 7 (61). S. 122–133. [in Ukrainian].

Huminska, O. O. (2020). Tekhnolohiya samovyrazhennya uchniv v muzychnij diyalnosti [Technology of students' self-expression in musical activity]. *Mystetstvo ta osvita*. № 3 (97). S. 20–26. [in Ukrainian].

Huminska, O. O. (2018). Evrytmiya yak riznovyd khudozhno-tvorchoyi diyalnosti na sposib samovyrazhennya osobystosti [Eurhythm as a kind of artistic and creative activity in the way of self-expression]. *Mystetstva osvita ta rozvytok tvorchoyi osobystosti: zb. nauk. prats*. Rivne: Volynski oberehy. Vyp. 4. S. 334–338. [in Ukrainian].

Kisilchuk, I. M. (2018). Rytmichno-komunikatsijni vpravy na urokakh mystetstva [Rhythmic and communication exercises in art lessons]. *Mystetstvo ta osvita*. № 4 (90). S. 7–12. [in Ukrainian].

Kisilchuk, I. M. (2020). Tsikave muzykuvannya na urokakh mystetstva v NUSH [Interesting music making in art lessons at the New Ukrainian School]. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky. 48 s. [in Ukrainian].

Tekhnolohiya kolektyvnoho muzykuvannya [Technology of collective music making]: metod. posibnyk. (2018) / uporyad. O. O. Huminska. Rivne: ROIPPO; RDHU. 62 s. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 28.03.2022

УДК 780.614.13.03 (477)

DOI: 10.37026/2520-6427-2022-109-1-98-102

Жанна ДАЮК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри естрадної музики
Інституту мистецтв
Рівненського державного
гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-1395-093X
e-mail: Zhannadayuk@ukr.net

Марія КОВЛЕВА,

старший викладач
кафедри естрадної музики
Інституту мистецтв
Рівненського державного
гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-1910-362X
e-mail: marijakovleva71@gmail.com

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНО-АКАДЕМІЧНОЇ БАНДУРНОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті бандурне мистецтво представлено як мистецький феномен в історії національної музичної культури, що поєднує в собі народно-фольклорні мотиви й академічні традиції. Окреслено етапи становлення та розвитку професійного бандурного мистецтва, зокрема схарактеризовано процеси формування харківської академічної школи гри на бандурі, доведено, що саме харківський освітній осередок став базою фахової музичної освіти в Україні, першим методичним центром,

що поєднав усі без винятку регіональні школи та сприяв загальному поширенню професіоналізму в бандурному мистецтві, широкому залученню його до просвітницької діяльності.

Проаналізовано діяльність очільника харківської академічної бандурної школи – Гната Хоткевича – відомого етнографа, бандуриста-віртуоза, композитора, організатора навчальних і професійних художніх колективів, основоположника професійного бандурного мистецтва, який заклав основи теорії музики і